

УДК 378.016:376-056.36

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-5\(212\)-130-137](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-5(212)-130-137)

Казачінер Олена Семенівна,

докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди, Україна

Olena Kazachiner,

Doctor of Pedagogical Sciences, Full Professor, Professor at the Department of Human Health,
Rehabilitology and Special Psychology,

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine

E-mail: elena.kazachiner@gmail.com

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0003-4842-3857>

Бойчук Юрій Дмитрович,

доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України,
професор кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології,
ректор, Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди, Україна

Yuriy Boychuk,

Doctor of Pedagogical Sciences, Full Professor, Correspondent Member of National Academy
of Pedagogical Sciences of Ukraine,

Professor of Human Health, Rehabilitology and Special Psychology Department,
Rector, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine

E-mail: yurij.boychuk@gmail.com

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0001-8583-5856>

Галій Алла Іванівна,

кандидатка біологічних наук, доцентка,
завідувачка кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди, Україна

Alla Halii,

PhD in Biology, Associated Professor,

Head of Human Health, Rehabilitology and Special Psychology Department,
H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine

E-mail: galiialla227@gmail.com

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-2134-6321>

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 016.02 СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА (ОЛІГОФРЕНОПЕДАГОГІКА) ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ІРЦ

A Обґрунтовано необхідність підготовки майбутніх дефектологів до роботи в інклюзивно-ресурсному центрі як інноваційній структурі у системі закладів освіти, які займаються навчанням, вихованням, розвитком і корекційною роботою з дітьми з особливими освітніми потребами.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Діяльність ІРЦ в системі освіти» – формування у здобувачів знань і навичок проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини, надання психолого-педагогічних, корекційно-розвивальних послуг дітям з особливими освітніми потребами, забезпечення їх системного кваліфікованого супроводу та ведення документації в інклюзивно-ресурсних центрах.

Представлено результати навчання за програмою, зміст навчальної дисципліни за модулями і темами, завдання для самостійної роботи, для індивідуальної роботи, а також запитання для семестрового контролю.

Ключові слова: професійна підготовка; учитель-дефектолог; інклюзивно-ресурсний центр; комплексна оцінка; освітні та корекційно-розвиткові послуги; інклюзивне освітнє середовище; діти з порушеннями психофізичного розвитку

Preparing future bachelors in specialty 016.02 Special education (Olygophrenopedagogy) for professional activities in an inclusive resource centre

S This article substantiates the need for training future special educators to work in an inclusive resource centre as an innovative structure in the system of educational institutions engaged in training, education, development, and corrective work with children with special educational needs. The peculiarities of the formation of competence of future bachelors regarding professional activities in the inclusive resource centre of the program in accordance with the content of the academic discipline “Activities of the IRC in the education system” are highlighted. In connection with the need to implement distance learning in educational institutions of Ukraine, due to the pandemic and the martial law in the country, we believe that a modern special education teacher should be able to work in different modes of teaching children with special educational needs (offline, mixed, online). These skills include organizing a comprehensive assessment of the child’s development, determining the category of educational difficulties, and the level of support, as well as maintaining appropriate documentation by a specialist (consultant) of the inclusive resource centre.

The purpose of studying the educational discipline “Activities of the IRC in the education system” is to develop the knowledge and skills of the learners in conducting a comprehensive psychological and pedagogical assessment of the child’s development, providing psychological and pedagogical, correctional, and developmental services to children with special educational needs, providing them with systematic qualified support, and maintaining documentation in inclusive resource centres.

As a result of mastering the content of the academic discipline, the students must achieve the following program learning outcomes: 1) understand the principles, methods, forms, and essence of the organization of the educational and correctional process in various types of institutions; 2) plan educational and correctional work based on the results of psychological and pedagogical diagnosis of persons with special educational needs, considering their age and individual-typological differences; 3) have skills in staffing and organizing the activities of special education institutions, special groups in preschool education institutions, special classes in general secondary education institutions, etc.

The content of the academic discipline by modules and topics, tasks for independent work, individual work, and questions for semester control are presented. Video resources are offered for working in different learning modes (offline, mixed, online).

Keywords: professional training; special education teacher; inclusive-resource centre; comprehensive assessment; educational, correctional and developmental services; inclusive educational environment; children with psychophysical developmental disabilities

Актуальність проблеми у загальному вигляді та її зв’язок із важливими практичними завданнями. Курс України на європейську інтеграцію вимагає перегляду пріоритетів державної політики у сфері освіти, зокрема впровадження міжнародних підходів до навчання дітей з особливими освітніми потребами (ООП), які б базувались на засадах рівних можливостей і доступу до якісної освіти.

Виконання цих завдань безпосередньо залежить від ефективності діяльності інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ), зокрема від їх спроможності вирішити наступні завдання: здійснити комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини; встановити наявність у дитини особливих освітніх потреб; розробити рекомендації щодо організації інклюзивного навчання; забезпечити надання психолого-педагогічної допомоги дитині; надати методологічну допомогу педагогічним працівникам і батькам дітей; забезпечити

системний кваліфікований супровід дітей [2, с. 36].

Триває реформування системи освіти відповідно до державної політики щодо підтримки дітей з ООП, впровадження інклюзивної форми навчання. Тож інтенсивно розробляють технології задля належного задоволення освітніх потреб таких дітей на умовах рівних можливостей у єдиному освітньому просторі.

Компетенція таких центрів охоплює дітей віком від двох років до повноліття. Кожною дитиною мають займатися індивідуально, зокрема складати план розвитку. Саме працівники ІРЦ забезпечуватимуть освітній процес дитини з ООП у межах звичайної школи.

Інклюзивно-ресурсний центр виконує важливу місію – він надає можливість спеціалістам оволодіти сучасними ефективними підходами до організації роботи з людьми з інвалідністю, а це означає, що дітям з інвалідністю буде надано

ефективнішу підтримку. Це є важливим кроком на шляху до того, щоб інклюзивні практики впроваджувалися якісно.

В основі діяльності ІРЦ, на відміну від психолого-медико-педагогічної консультації (ПМПК), яка існувала до 2018 року, лежить не медична, а соціальна модель розуміння інклюзії [2, с. 36–37].

Отже, нині виникає нагальна необхідність підготовки майбутніх дефектологів до роботи в інклюзивно-ресурсному центрі як інноваційній структурі у системі закладів освіти, які займаються навчанням, вихованням, розвитком та корекційною роботою з дітьми ООП.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій свідчить про те, що серед вітчизняних науковців проблематику підготовки кадрів до створення оптимальних умов дітям із порушеннями психофізичного розвитку в інклюзивному середовищі досліджувала З. Ленів [1]. Авторкою було зосереджено увагу на реалізації Українсько-канадського проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» (2008–2013 рр.), зокрема у Ресурсному центрі з інклюзивної освіти (відкриття у 2010 р.), діяльність якого зосереджена довкола поширення принципів інклюзивної освіти в академічному середовищі, формуванні інклюзивної компетентності в майбутніх викладачів у процесі їхньої професійно-педагогічної підготовки, координації зусиль адміністрації університету, факультетів, структурних підрозділів, органів студентського самоврядування та громадських організацій щодо створення належних умов для задоволення освітніх потреб студентів із інвалідністю.

Н. Софій [3] розглянуто моделі інклюзивних ресурсних центрів – висвітлено канадський досвід (провінція Манітоба) та особливості створення подібних центрів в Україні. Авторкою описано основні функції інклюзивних ресурсних центрів в Україні відповідно до потреб основних цільових груп – батьків дітей з ООП та педагогів, які працюють із цими дітьми за умов інклюзивного навчання. Досліджено дві основні моделі ресурсних центрів Канади, які виникли значною мірою у відповідь на наявні потреби людей із інвалідністю, сімей дітей з ООП та груп – наприклад, людей з розладами зору. Висвітлено спільні цінності та переконання ресурсних центрів: усі діти можуть

навчатися різними способами та у різному темпі; всі діти мають індивідуальні здібності та потреби; всі громадяни хочуть відчувати, що вони є частиною суспільства і що їх цінують і з повагою ставляться до їхніх особливостей. Було зроблено висновок, що створення та подальший розвиток мережі інклюзивних ресурсних центрів як одного з основних джерел надання додаткової підтримки дітям з особливими освітніми потребами та їхнім сім'ям є на сьогодні важливим напрямом реформування системи освіти означеної категорії дітей.

Уперше проаналізовано модель інклюзивного ресурсного центру як інноваційної діяльності громадських організацій, що працюють у сфері інклюзії О. Ферг [4]. З'ясовано функції ІКЦ. Авторкою було уточнено зміст базових понять «інклюзивна освітня політика», «інклюзивний ресурсний центр», «педагогічні засади діяльності громадських організацій у сфері формування інклюзивної освітньої політики», «громадська організація, що працює в сфері інклюзії», розкрито базові характеристики таких організацій, визначено функції, форми та методи їхньої діяльності. Набули подальшого розвитку методичні засади про діяльність громадських організацій як необхідної суспільно-просвітницького складника у сфері інклюзивної освіти. Вивчено ідеї впровадження канадського досвіду в практику роботи в контексті інклюзивної освітньої політики. Визначено напрями діяльності громадських організацій щодо формування інклюзивної освітньої політики України і Канади.

Крім того, серед зарубіжних авторів, які висвітлювали питання діяльності інклюзивно-ресурсних центрів, необхідно назвати Florian Lani, Sretenov Dragana [5], Jan Šiška, Yirgashewa Bekele, Julie Beadle-Brown, Jan Záhořík [7], Rizqi Fajar Pradipta, Frimha Purnamawati, Mohammad Efendi, Dimas Arif Dewantoro, Abdul Huda, & Muhammad Nurrohman Jauhari [8] та ін.

Загальні рекомендації щодо планування та організації діяльності ІРЦ висвітлено у вітчизняних і зарубіжних джерелах [2; 6; 9; 10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Отже, сказане вище свідчить про нагальну необхідність створення належних умов до підготовки майбутніх фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивно-ресурсному центрі.

Мета статті полягає у висвітленні особливостей формування компетентності майбутніх бакалаврів щодо професійної діяльності в інклюзивно-ресурсному центрі програми відповідно до змісту навчальної дисципліни «Діяльність ІРЦ в системі освіти».

Викладення основного матеріалу. Із метою реалізації якісної підготовки майбутніх учителів-дефектологів на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти до професійної діяльності в інклюзивно-ресурсному центрі у Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди нами було розроблено навчальну, робочу програму, а також силабус обов'язкової навчальної дисципліни «Діяльність ІРЦ в системі освіти». Її призначення – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у галузі спеціальної та інклюзивної освіти або у процесі професійної діяльності (корекційної, навчально-виховної, навчально-реабілітаційної), що передбачає застосування певних теорій і методів.

Мета вивчення навчальної дисципліни – формування у здобувачів знань і навичок проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини, надання психолого-педагогічних, корекційно-розвивальних послуг дітям з особливими освітніми потребами, забезпечення їхнього системного кваліфікованого супроводу та ведення документації в інклюзивно-ресурсних центрах.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

1. Охарактеризувати напрями діяльності фахівця інклюзивно-ресурсного центру.
2. Сформувати навички надання психолого-педагогічних, корекційно-розвивальних послуг, проведення комплексної оцінки розвитку дитини в інклюзивно-ресурсному центрі.
3. Проаналізувати методологічні й теоретичні основи створення безпечного інклюзивного освітнього середовища та відповідного супроводу під час роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в ІРЦ.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються програмні компетентності (інтегральна, загальні, спеціальні):

1. Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і

практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2. Загальні компетентності:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями;
- здатність працювати в команді.

3. Спеціальні компетентності:

- усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з ООП;

- здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей інтелектуальних порушень, актуального стану та потенційних можливостей осіб із ООП;

- здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з інтелектуальними порушеннями, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення;

- здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний і соціальний супровід дітей з ООП та інтелектуальними порушеннями зокрема, у тому числі з інвалідністю в різних типах закладів освіти;

- здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища;

- здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з ООП;

- здатність до роботи зі спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і ширшому глобальному рівнях із метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з інтелектуальними порушеннями, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

У результаті опанування змісту навчальної дисципліни здобувачі мають досягнути таких

програмових результатів навчання: 1) розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів; 2) планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з ООП з урахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей; 3) мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

Результати дослідження.

Представимо зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

Модуль 1. Діяльність ІРЦ: безбар'єрність, якість та інноваційність

Тема 1.1. Діяльність ІРЦ у системі підтримки дітей з ООП.

Сутність і зміст діяльності інклюзивно-ресурсного центру. Завдання інклюзивно-ресурсного центру. Функції ІРЦ. Організація системного кваліфікованого супроводу, надання психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг особам з ООП. Автоматизована система інклюзивно-ресурсних центрів. Організація проведення комплексної оцінки. Відмінність ІРЦ від ПМПК. Мобільний ІРЦ – новий підхід у наданні комплексної психолого-педагогічної допомоги дітям з ООП. Матеріально-технічна база та фінансово-господарська діяльність. Припинення інклюзивно-ресурсного центру.

Тема 1.2. Правові основи діяльності ІРЦ у забезпеченні рівного доступу до освіти дітей з особливими освітніми потребами

Зміни, що вносяться до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 р. № 530 і від 15 вересня 2021 р. № 957. Приймання дітей до інклюзивної групи ЗДО. Як розпочати навчання дитини в інклюзивному класі? Як подати документи на інклюзивне навчання?

Тема 1.3. Проведення корекційно-розвиткових занять фахівцями ІРЦ

Сутність понять «психолого-педагогічні» та «корекційно-розвиткові послуги». Посадові обов'язки фахівця ІРЦ. Посадова інструкція вчителя-дефектолога (корекційного педагога) ІКЦ. Нормативні документи, відповідно до яких проводяться корекційні заняття в ІРЦ.

Види професійної компетентності фахівця ІРЦ. Перша група – компетентності, які вможливають організацію корекційно-освітнього процесу в ІРЦ на високому рівні: здоров'язбережувальна, організаційна, психолого-педагогічна, загальнокультурна. Друга група – компетентності, які відображають діяльність фахівців ІРЦ як окремої категорії педагогічних працівників, фахова (компетенції в галузях корекційної психопедагогіки: тифло-, сурдо-, орто-, олігофренопедагогіки, логопедії; реабілітології, психології тощо); комунікативна (соціальна, консультативна, рефлексивна компетенції); операційно-технологічна (експертно-діагностична, інформаційно-аналітична, методична, просвітницька компетенції). Третя група – компетентності, пов'язані з управлінням корекційно-освітнім процесом (стратегічна, функціональна, фасилітативна, управлінська). Взаємопов'язані компоненти професійної компетентності фахівця ІРЦ: мотиваційно-ціннісний; корекційно-педагогічний; діагностико-аналітичний.

Модуль 2. Організаційно-методичні засади діяльності ІРЦ

Тема 2.1. Основна документація ІРЦ.

Річний план роботи інклюзивно-ресурсного центру. Річний план роботи фахівців ІКЦ. Щотижневі графіки роботи інклюзивно-ресурсного центру та фахівців інклюзивно-ресурсного центру. Звіти фахівців ІКЦ про результати надання психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг особам з ООП. Журнал обліку заяв. Журнал обліку висновків про комплексну оцінку. Журнал обліку консультацій. Особові справи осіб, які пройшли комплексну оцінку.

Тема 2.2. Основні зміни у діяльності ІРЦ з 01 січня 2022 року та у зв'язку з оголошенням воєнного стану в Україні.

Зміни до постанов Кабінету Міністрів України, що регулюють організацію інклюзивного навчання: «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами» від 21 липня 2021 р. № 765; «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» від 15 вересня 2021 р. № 957.

Ключові зміни в організації інклюзивного навчання. Рівні підтримки: перший, другий, третій,

четвертий, п'ятий. Категорії освітніх труднощів: інтелектуальні, функціональні (сенсорні, моторні, мовленнєві), фізичні, навчальні, соціокультурні (соціоадаптаційні).

Лист МОН України № 1/3710-22 від 28.03.2022 року «Про роботу інклюзивно-ресурсних центрів та організацію освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами у період воєнного стану».

Тема 2.3. Нові вимоги щодо алгоритму написання та змісту висновку ІРЦ.

Додаток 5 до Положення (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 765) – Висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи.

Додаток 6 до Положення (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 765) – Висновок про повторну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи.

Серед завдань для самостійної роботи здобувачам пропонувалася підготовка доповідей / рефератів / презентацій / есе з таких тем (за вибором):

1. Інфраструктура Інклюзивно-ресурсного центру.

2. Створення безпечного освітнього середовища в ІРЦ.

3. Посадові обов'язки фахівця (консультанта) ІРЦ.

4. Співпраця фахівців ІРЦ з членами команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП.

5. Підходи до проведення корекційно-розвиткових занять з дитиною ООП.

6. Професійна компетентність фахівця ІРЦ.

Нами було розроблено такі теми індивідуально-дослідних завдань:

1. Розробити алгоритм створення безпечного освітнього середовища в ІРЦ.

2. Обрати з переліку корекційно-розвиткових програм для дітей з ООП одну. На основі мети, завдань, змісту програми скласти перелік корекційно-розвиткових послуг для дитини, їхню тематику, визначити форми, методи та прийоми (терміном на 1 навчальний рік).

3. Робота з висновком ІРЦ попереднього зразка до 2022 року. Робота з висновком ІРЦ нового зразка 2022 року. Аналіз висновку та рекомендацій фахівців ІРЦ. Визначення категорії

освітніх труднощів дитини з ООП. Визначення рівня підтримки та обґрунтування.

4. На основі висновку ІРЦ розробити перелік корекційно-розвиткових послуг для конкретної дитини з ООП.

5. Розробити пам'ятку для батьків, чия дитина перебуває на обліку в ІРЦ.

6. Розробити методичні рекомендації для вчителя / вихователя дитини з ООП, яка перебуває на обліку в ІРЦ.

Також було розроблено питання до підсумкового контролю:

1. Інклюзивно-ресурсний центр. Сутність і зміст поняття.

2. Розбіжність між призначенням інклюзивно-ресурсного центру та навчально-реабілітаційного центру.

3. Функції та завдання ІРЦ.

4. Мобільний ІРЦ. Основні переваги та виклики.

5. Документація фахівця ІРЦ.

6. Посадова інструкція фахівця ІРЦ.

7. Сутність і зміст професійної компетентності фахівця ІРЦ.

8. Організація діяльності ІРЦ у період воєнного стану.

9. Ключові зміни у діяльності ІРЦ з 01.01.2022.

10. Характеристика рівнів підтримки дітей з ООП: перший, другий, третій, четвертий, п'ятий.

11. Інтелектуальні труднощі.

12. Функціональні труднощі.

13. Соціоадаптаційні, соціокультурні освітні труднощі.

14. Фізичні труднощі.

15. Навчальні труднощі.

16. Складники висновку ІРЦ за новим зразком 2022 року.

17. Комплексна оцінка психолого-педагогічного розвитку дитини з ООП: основні аспекти.

18. Оцінка фізичного розвитку особи.

19. Оцінка мовленнєвого розвитку особи.

20. Оцінка когнітивної сфери особи.

21. Оцінка емоційно-вольової сфери особи.

22. Оцінка освітньої діяльності особи.

23. Припинення діяльності ІРЦ.

24. Створення безбар'єрного освітнього середовища в ІРЦ.

25. Характеристика обладнання та методик, що допомагають здійснити діагностику розвитку дитини з ООП в ІРЦ.

26. Сутність і призначення психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг.

27. Нормативне забезпечення проведення корекційно-розвиткових занять фахівцями ІРЦ.

28. Механізм надання корекційно-розвиткових послуг працівниками ІРЦ дітям на індивідуальній формі навчання.

29. Здійснення обліку робочого часу та оплати праці працівників ІРЦ.

30. Робота фахівців ІРЦ у складі команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП.

31. Алгоритм подання документів для приймання дітей в інклюзивну групу ЗДО.

32. Алгоритм подання документів на навчання дитини в інклюзивному класі.

33. Співпраця фахівця ІРЦ з батьками дитини з ООП: мета, завдання, напрями.

Із метою ознайомлення з особливостями діяльності ІРЦ здобувачам пропонувалося переглянути та обговорити такі відео:

1. «Працівники інклюзивно-ресурсного центру проводять комплексну оцінку особи дистанційно». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=oXXPaw33tbo>

2. «Робота з новими висновками ІРЦ. Розробляємо індивідуальну програму розвитку». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cByeJyil6dQ>

3. «Батьки_Крок 3. Інклюзивно-ресурсний центр: як потрапити на комплексну оцінку розвитку дитини». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=IyslJvHaVIM>

У зв'язку з необхідністю впровадження дистанційного навчання у закладах освіти України, зумовленою світовою пандемією, а нині – тривалим воєнним станом у країні ми вважаємо, що сучасний педагог-дефектолог має вміння працювати в різних режимах навчання дітей з особливими освітніми потребами (офлайн, змішаний, онлайн). Ці вміння передбачають організацію проведення комплексної оцінки розвитку дитини, визначення категорії освітніх труднощів, рівня підтримки, а також ведення відповідної документації фахівця (консультанта) інклюзивно-ресурсного центру.

Висновки з даного дослідження. Усе сказане вище дозволяє дійти висновку про те, що нині виникає нагальна необхідність підготовки майбутніх дефектологів до роботи в інклюзивно-ресурсному центрі як інноваційній структурі у системі закладів освіти, які займаються навчанням, вихованням, розвитком і корекційною роботою з дітьми з ООП. Висвітлено особливості формування компетентності майбутніх бакалаврів щодо професійної діяльності в інклюзивно-ресурсному центрі програми відповідно до змісту навчальної дисципліни «Діяльність ІРЦ в системі освіти». У зв'язку з необхідністю впровадження дистанційного навчання у закладах освіти України, зумовленою світовою пандемією, а нині – тривалим воєнним станом у країні вважаємо, що сучасний педагог-дефектолог має вміння працювати в різних режимах навчання дітей з ООП (офлайн, змішаний, онлайн). Ці вміння передбачають організацію проведення комплексної оцінки розвитку дитини, визначення категорії освітніх труднощів, рівня підтримки, а також ведення відповідної документації фахівця (консультанта) інклюзивно-ресурсного центру. Представлено зміст навчальної дисципліни за модулями і темами, завдання для самостійної роботи, для індивідуальної роботи, а також запитання для семестрового контролю. Запропоновано відеоресурси для роботи в різних режимах навчання (офлайн, змішаному, онлайн).

Проте проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів цієї проблеми. На нашу думку, **перспективною подальших наукових пошуків** може стати перегляд та оновлення освітніх програм курсів підвищення кваліфікації вчителів-дефектологів у закладах післядипломної педагогічної освіти, яке було б спрямоване на удосконалення практичних умінь і навичок фахівців працювати в інклюзивно-ресурсних центрах.

Список використаних джерел

1. Ленів З. Підготовка кадрів для створення оптимальних умов дітям з порушеннями психофізичного розвитку в інклюзивному середовищі. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2014. № 3. С. 13–19.
2. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. М. А. Порошенко та ін. Київ, 2018. 252 с.

3. Софій Н. Інклюзивні ресурсні центри: канадський досвід та українські реалії. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2015. № 1. С. 34–40.

4. Ферт О. Г. Педагогічні засади діяльності громадських організацій у сфері формування інклюзивної освітньої політики в Україні і Канаді : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Житомир, 2014. 20 с.

5. Florian Lani, Sretenov Dragana. *From special school to resource centre: supporting vulnerable young children in Central And Eastern Europe: A Guide for Positive Change*, 2021. URL: <https://www.issa.nl/sites/default/files/u327/From%20Special%20School%20to%20Resource%20Centre.pdf>

6. Guideline for Establishing and Managing Inclusive Education Resource/Support Centers (RCs). URL: https://planipolis.iiep.unesco.org/sites/default/files/ressources/ethiopia_guideline_for_establishing_and_managing_inclusive_education_resource-support_centers.pdf

7. Šiška Jan, Bekele Yirgashewa, Beadle-Brown Julie, Záhorský Jan. Role of resource centres in facilitating inclusive education: experience from Ethiopia. *Disability & Society*. 2020. Vol. 35:5. P. 811–830. Retrieved from: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09687599.2019.1649120>

8. Pradipta Rizqi Fajar, Purnamawati Frimha, Efendi Mohammad, Dewantoro Dimas Arif, Huda Abdul, Jauhari Muhammad Nurrohman. The Role of The Resource Center in the Implementation of Inclusion Education in Basic, Medium, and Higher Education Institutions: A Grounded Theory Approach. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research, 1st International Conference On Information Technology And Education*. Vol. 508. P. 490–496.

9. The Resource Center: Hub of Inclusive Activities. URL: <https://www.ascd.org/el/articles/the-resource-center-hub-of-inclusive-activities>

10. What are inclusive resource centers. URL: <https://cwf.com.ua/en/the-inclusive-resource-center/>

References

1. Leniv, Z. (2014). Pidhotovka kadriv dlia stvorennia optymalnykh umov ditiam z porushenniamy psykhozofizychnoho rozvytku v inkluzyvnomu seredovyshchi [Training of personnel to create optimal conditions for children with psychophysical development disorders in an inclusive environment]. *Osoblyva dytyna: navchannia i vykhovannia [A special child: education and upbringing]*, 3, 13-19 [in Ukrainian].

2. Poroshenko, M. A. (Ed.). (2018). *Orhanizatsiino-metodychni zasady diialnosti inkluzyvno-resursnykh tsentriv*

[Organizational and methodological principles of activity of inclusive resource centers]: navchalno-metodychnyi posibnyk. Kyiv [in Ukrainian].

3. Sofii, N. (2015). Inkluzyvni resursni tsentry: kanadskyi dosvid ta ukraïnski realii [Inclusive resource centers: Canadian experience and Ukrainian realities]. *Osoblyva dytyna: navchannia i vykhovannia [A special child: education and upbringing]*, 1, 34-40 [in Ukrainian].

4. Fert, O. H. (2014). *Pedahohichni zasady diialnosti hromadskykh orhanizatsii u sferi formuvannia inkluzyvnoi osvitnoi polityky v Ukraini i Kanadi [Pedagogical principles of activities of public organizations in the sphere of formation of inclusive educational policy in Ukraine and Canada]*. (Extended abstract of PhD diss.). Zhytomyr [in Ukrainian].

5. Florian, Lani, & Sretenov, Dragana. (2021). *From special school to resource centre: supporting vulnerable young children in Central And Eastern Europe: A Guide for Positive Change*. Retrieved from <https://www.issa.nl/sites/default/files/u327/From%20Special%20School%20to%20Resource%20Centre.pdf>

6. *Guideline for Establishing and Managing Inclusive Education Resource/Support Centers (RCs)*. Retrieved from https://planipolis.iiep.unesco.org/sites/default/files/ressources/ethiopia_guideline_for_establishing_and_managing_inclusive_education_resource-support_centers.pdf

7. Šiška, Jan, Bekele, Yirgashewa, Beadle-Brown, Julie, & Záhorský, Jan. (2020). Role of resource centres in facilitating inclusive education: experience from Ethiopia. *Disability & Society*, 35:5, 811-830. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09687599.2019.1649120>

8. Pradipta, Rizqi Fajar, Purnamawati, Frimha, Efendi, Mohammad, Dewantoro, Dimas Arif, Huda, Abdul, & Jauhari, Muhammad Nurrohman. The Role of The Resource Center in the Implementation of Inclusion Education in Basic, Medium, and Higher Education Institutions: A Grounded Theory Approach. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research, 1st International Conference On Information Technology And Education*, 508, 490-496.

9. *The Resource Center: Hub of Inclusive Activities*. Retrieved from <https://www.ascd.org/el/articles/the-resource-center-hub-of-inclusive-activities>

10. *What are inclusive resource centers*. Retrieved from <https://cwf.com.ua/en/the-inclusive-resource-center/>

Дата надходження до редакції авторського оригіналу: 27.08.2023